

Kamil Sulej*

WOLNY W SPOŁECZEŃSTWIE.
SPRAWOZDANIE Z XIII FESTIWALU
KATOLICKIEJ NAUKI SPOŁECZNEJ W WERONIE

FREE IN SOCIETY.
REPORT ON THE 13TH FESTIVAL OF CATHOLIC SOCIAL TEACHING
IN VERONA

Od 24 do 26 listopada 2023 r. w Weronie odbywał się XIII Festiwal Katolickiej Nauki Społecznej. Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana” reprezentował Kamil Sulej, prezes Zarządu.

Przygotowując założenia tematyczne, organizatorzy postawili sobie pytanie o współczesne rozumienie wolności. Czym jest wolność dzisiaj? Zapewne znaczna część społeczeństwa wolność postrzega jako możliwość robienia wszystkiego, co sprawia przyjemność i na co ma się ochotę. Jednak, jak słusznie zauważyli organizatorzy, tak rozumiana wolność jest zaprzeczeniem wolnej woli, czyli jest wyborem tego, co się nam podoba bez uwzględnienia społecznych skutków naszych działań. Bez wątpienia wolność to głębokie przeżywanie tego, kim jesteśmy i do czego zostaliśmy powołani. Nasze powołanie winno być realizowane w radości, nawet gdy dane działanie wiąże się z kosztami, powinno też dążyć do pragnienia budowania dobra wspólnego.

Bardzo istotnym zagadnieniem poruszonym podczas Festiwalu było wskazanie kontekstu bycia wolnym w społeczeństwie, ale nie od społeczeństwa. Tak pojmowana wolność wymaga od nas świadomego i inteligentnego przebywania i zaangażowania w społeczeństwo i kwestie, które go dotyczą, ponieważ w taki sposób mamy możliwość dokonywania zmian. Dostrzegając taką koncepcję wolności,

* Kamil Sulej – historyk, sekretarz redakcji „Społeczeństwo. Studia, prace badawcze i dokumenty z zakresu nauki społecznej Kościoła”, prezes zarządu Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana”, ORCID: 0000-0003-3168-8592.

widzimy, że nasza wolność budowana jest na jakości relacji opartej na otwarciu się na innych, a nie odrzuceniu czy stawianiu ograniczeń. Żyjąc w konkretnym społeczeństwie, nie możemy się oddzielić od otaczających nas osób.

Żyjemy w społeczeństwach, które wydają się być podzielone, a perspektywa wskazuje, że będą się jeszcze bardziej rozpadać. Jednak gdy popatrzymy na ten problem w kontekście szansy tworzenia przestrzeni relacji, na podstawie której możemy budować naszą wolność, to jednocześnie zadanie to staje się naszym obowiązkiem budowania więzi, których pozytywne skutki będą dla społeczeństwa i w społeczeństwie.

Zauważmy, że rzeczywistość społeczna dąży do zwiększenia odpowiedzialności, ponieważ żyjemy w czasach, w których w jednej chwili wiadomości docierają do milionów osób. Wiadomości te okazują się bardziej przekonujące i prawdziwe niż jakiegokolwiek racjonalne argumenty czy badania w określonej kwestii. Jednak ta szybka i pozornie „lekka” komunikacja niesie za sobą konkretne skutki. Ponieważ wraz z szybkością obrazów i sloganów, mnogość przekazów i szybkość „polubień” buduje grupę zwolenników, którzy bezkrytycznie przekazują i dzielą się zniekształconymi ideami wolności, prawdy i szczęścia. Skutkiem takiego działania jest postępująca, nieświadoma reedukacja obiektywnej wolności, a w konsekwencji szczęścia, określana powszechnie jako kryzys myśli i obojętność.

Obserwujemy więc kulturowe, emocjonalne, a przede wszystkim relacyjne zubożenie społeczeństwa, które sprawia, że nigdy tak naprawdę nie jesteśmy z drugim człowiekiem, jesteśmy obok, chronieni przez aplikacje, które pozwalają nam uniknąć doświadczenia, odpowiedzialności i dyskomfortu, a także zwyczajnego dobra wspólnej przestrzeni. Zakładając, że nasza wyjątkowość wyraża się we wzajemności, nie możemy powstrzymać się od prawdziwego „kompromisu” z innymi, wykraczającego poza bezpośredniość przestrzeni wirtualnej.

Podjmując się zadania wychowania w kontekście stawianych sobie wyzwań, włączamy się w budowanie świata wolnych relacji i dbania o nie, ponieważ bycie wolnym społecznie również przechodzi przez drogę odpowiedzialnych relacji.

Wśród zaproszonych gości Festiwalu był kard. Matteo Zuppi – przewodniczący Konferencji Episkopatu Włoch, który w homilii na zakończenie Festiwalu podkreślił, że miłość jest zawsze relacją, darem, wolnością i szacunkiem. Dodał, że dzisiejsza ewangelizacja pomaga nam na nowo odkryć, czym jest nauka społeczna Kościoła i nierozzerwalna jedność pomiędzy nią a celebracją eucharystyczną, między tym, co duchowe i materialne, między miłością do Boga i miłością do innych. Zauważył, że katolicka nauka społeczna nie dotyczy tylko naukowców. Pomaga każdemu z nas pojmować współczesny świat: jak nakarmić głodnego, zrozumieć, dlaczego jest głodny i zadać sobie pytanie, co jest potrzebne, aby to zmienić? Jest do dziedzina, która charakteryzuje się dynamiką, ponieważ Kościół żyje w świecie.

Uczestnicy Festiwalu otrzymali również przesłanie od Ojca Świętego Franciszka, który wskazał, że wybrany temat przypomina niektóre bardzo aktualne

kwestie, dotyczące szczególnie kultury cyfrowej, która wpływa na relacje między ludźmi, a w konsekwencji na społeczeństwo. Symbol @, który znalazł się w tytule i występuje w słowie „społecznie”, oznaczał niegdyś jednostkę miary, a następnie przyjął wartość księgową, by w powszechnym użyciu w poczcie elektronicznej osiągnąć znaczenie „w”. Z historii płynie zatem wskazówka, aby współcześnie doświadczać wolności w mediach społecznościowych.

To jest sieć, której chcemy. Sieć, która nie jest stworzona, by pochwycić w pułapkę, ale aby wyzwalać, aby strzec wspólnoty wolnych osób. Sam Kościół jest siecią utkaną przez komunie eucharystyczną, w której jedność nie opiera się na «polubieniach», lecz na prawdzie, na «amen», z którym każdy przyłączył się do Ciała Chrystusa, przyjmując innych¹.

Wolność osobista i wspólnotowa wyraża się w tym napięciu i zaufaniu. W porównaniu z szybkością informacji, która powoduje relacyjną żarłoczność, „amen” jest swego rodzaju prowokacją do wyjścia poza kulturowe spłaszczenie i nadania językowi pełni, z szacunkiem dla każdego człowieka.

Ojciec Święty zaznaczył, że nikt nie może promować marnotrawnej komunikacji poprzez rozpowszechnianie nienawistnych przekazów i zniekształcanie rzeczywistości w Internecie. Komunikacja osiąga swą pełnię w całkowitym oddaniu siebie drugiej osobie. W tej wzajemnej relacji rozwija się wątek wolności.

¹ Franciszek. *Orędzie na LIII Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu* (24.01.2019). <https://www.vatican.va/content/francesco/pl/messages/communications/documents/papa-francesco_20190124_messaggio-comunicazioni-sociali.html>.

